

Projekt

z dnia 6 października 2025 r.
Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY MIASTA PŁOCKA**

z dnia 2025 r.

**w sprawie przyjęcia Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na terenie Miasta Płocka na lata
2025 - 2027.**

Na podstawie art. 12 pkt 11, w związku z art. 91 i art. 92 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 107, ze zm. Dz. U. z 2024 r. poz. 1907) i art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 49) uchwała się co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na terenie miasta Płocka na lata 2025 - 2027 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Płocka.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miasta
Płocka

Artur Jaroszewski

Załącznik
do Uchwały Nr
Rady Miasta Płocka
z dnia

**POWIATOWY PROGRAM ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ
NA TERENIE MIASTA PŁOCKA
NA LATA 2025 – 2027**

PŁOCK 2025

WSTĘP

Formułowanie lokalnej polityki i programów na rzecz rozwoju pieczy zastępczej stanowi ważne i obligatoryjne zadanie władz samorządowych.

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na terenie miasta Płocka na lata 2025 – 2027, w dalszej części zwany „Programem”, jest kontynuacją Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na terenie miasta Płocka na lata 2022 – 2024 przyjętego Uchwałą nr 813/XLVII/2022 Rady Miasta Płocka z dnia 27 października 2022 roku.

Został opracowany przez Ośrodek Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Płocku we współpracy z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej i innymi, lokalnymi podmiotami działającymi w obszarze pieczy zastępczej. Dokument został opracowany w oparciu o diagnozę lokalnej sytuacji pieczy zastępczej, a także o potrzeby wynikające z konieczności umieszczenia dzieci poza rodzinami biologicznymi.

Niniejszy program określa politykę miasta Płocka w zakresie wspierania funkcjonujących rodzin zastępczych w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez zespół planowanych działań mających na celu podnoszenie kompetencji rodzicielskich i zdolności do wypełniania tych funkcji. Ponadto określa sposoby realizacji i rozwoju pieczy zastępczej z uwzględnieniem ram działań zindywidualizowanych, a także zespołów osób i instytucji ukierunkowanych na zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadku niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców biologicznych, a także wpływa na reintegrację z rodziną naturalną.

Niezmienione pozostają cele przedstawione w zatwierdzonym dokumencie. Nadrzędnym wyznacznikiem skuteczności działań pozostaje utworzenie zastępczych środowisk rodzinnych dla dzieci pozbawionych opieki rodzicielskiej, a także rozwinięcie systemu wsparcia i doradztwa opiekunów zastępczych w realizacji ich funkcji.

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej wyznaczający ramy działania na okres 3 lat wymaga opisu zadań wszystkich instytucji tworzących system pieczy zastępczej na terenie miasta Płocka. Wyznaczone cele muszą być spójne i dzięki temu pomocne w synchronizacji działań na rzecz dzieci wychowywanych poza rodziną. Dobrze zaplanowany program nie krępuje inwencji twórczej pracowników, ale jednocześnie utrzymuje w ich świadomości hierarchię realizowanych zadań.

Specyfika działań z zakresu organizacji pieczy zastępczej polega, między innymi, na podejmowaniu interwencji w sytuacjach nagłych i nieprzewidywalnych. Dlatego program nie może narzucać procedur usztywnionych i schematycznych, a zdecydowanie powinien zawierać takie rozwiązania, które będą sprzyjały tworzeniu systemu opieki, w którego centrum znajduje się dziecko i jego potrzeby. Trzeba znajdować mądrą równowagę między długofalową pomocą i wsparciem, a doraźnym działaniem w przypadku dramatu lub kryzysu. Oba sposoby działania wymagają od pracowników poszczególnych instytucji wysokiego profesjonalizmu i szczególnych predyspozycji osobowościowych, tzn. empatii i wrażliwości emocjonalnej, a jednocześnie dużej odporności na stres oraz podnoszenia kompetencji i umiejętności zawodowych. Nie mniej istotne znaczenie ma również wypracowanie modelu współpracy sądu rodzinnego, kuratora sądowego, pomocy społecznej, organizatora rodzinnej pieczy zastępczej po umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej.

Osoby zwracające się do instytucji o pomoc najczęściej funkcjonują w trudnych warunkach życiowych, nierzadko godzi to w ich poczucie własnej wartości, godności i odbiera pewność siebie. Program został skonstruowany tak, aby udzielenie pomocy było traktowane jako naturalne wsparcie, które nie świadczy o degradacji czy dyskryminacji klienta, ale pozwala mu odbudować przekonanie o własnych możliwościach samodzielnego funkcjonowania oraz wzmocnić swoje kompetencje opiekuńczo-wychowawcze.

I. PODSTAWA PRAWNA TWORZENIA I WDRAŻANIA PROGRAMU ROZWOJU PIELCZY ZASTĘPCZEJ

Podstawą prawną opracowania Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na terenie miasta Płocka na lata 2025 – 2027 jest art. 180 pkt 1 Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U z 2025 r. poz. 49) zwanej dalej „ustawą”. Zgodnie z art. 180 pkt 1 wspomnianej ustawy, do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja 3 – letnich powiatowych programów rozwoju pieczy zastępczej zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych. Ponieważ niezwykle istotny jest skoordynowany i systematyczny rozwój pieczy zastępczej, konieczne jest określenie limitów nowo powstających rodzinnych form pieczy zastępczej.

Działania uwzględnione w niniejszym Programie zostały określone również w oparciu o:

- 1) Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) Konwencję o Prawach Dziecka przyjętą przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 roku;
- 3) ustawę z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym;
- 4) ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- 5) ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
- 6) ustawę z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci;
- 7) rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej;
- 8) rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 6 listopada 2023 r. w sprawie szkoleń dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej;
- 9) Gminny Program Wspierania Rodziny w Płocku;
- 10) Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Płocka na lata 2021– 2026.

II. ZADANIA POWIATU Z ZAKRESU WSPIERANIA RODZINY I SYSTEMU PIELCZY ZASTĘPCZEJ

Zgodnie z ustawą powiat zobowiązany jest do realizowania zadań z zakresu:

- 1) wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji oraz
- 2) systemu pieczy zastępczej w ramach zespołu osób, instytucji i działań ukierunkowanych na zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom, w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców.

Z dokumentu tego wynika, że państwo ma obowiązek zapewnienia opieki zastępczej dziecku, którego rodzice biologiczni z różnych przyczyn nie mogą sprawować nad nim opieki i go wychowywać. Na pieczę zastępczą składa się piecza rodzinna i instytucjonalna. Rodzinna piecza zastępcza ma być traktowana priorytetowo, a sprawowana jest w formie rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka. Ustawa powstała w przekonaniu, że skuteczna pomoc rodzinie przeżywającej trudności opiekuńczo-wychowawcze oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich mogą być osiągnięte przez współpracę osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami, dlatego też wprowadziła szereg narzędzi wsparcia rodzin biologicznych i rodzinnej pieczy zastępczej.

W świetle art. 2 ust. 3 ustawy jednostkami organizacyjnymi wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej są jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego, wykonujące zadania w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, placówki wsparcia dziennego, organizatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, placówki opiekuńczo-wychowawcze, regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, interwencyjne ośrodki preadopcyjne, ośrodki adopcyjne oraz podmioty, którym zlecono realizację zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Katalog narzędzi oraz kierunki działań podejmowanych przez miasto Płock w ramach realizacji zadań w zakresie wspierania rodziny zostały określone w Gminnym Programie Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024 i następane.

1. System wsparcia pieczy zastępczej

Jednostkami organizacyjnymi wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej są jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego wykonujące zadania w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, placówki wsparcia dziennego, organizatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, placówki opiekuńczo-wychowawcze, regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, interwencyjne ośrodki preadopcyjne, ośrodki adopcyjne oraz podmioty, którym zlecono realizację zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Obowiązujące przepisy prawne przewidują rozwiązania pozwalające na umieszczenie poza rodziną dziecka wymagającego szczególnej pomocy. Działania w tym kierunku można uruchomić na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego Wydziału Rodzinnego i Nieletnich, który decyduje o umieszczeniu dziecka w rodzinie zastępczej albo w placówce opiekuńczo-wychowawczej.

Najkorzystniejszym środowiskiem wychowawczym dla młodego człowieka jest rodzina i opieka rodziców biologicznych. Niemniej każdego roku pewna liczba dzieci trafia do pieczy zastępczej, przez co możliwość ich dorastania w naturalnej rodzinie i środowisku jest ograniczona. Przyczyny tego zjawiska są zróżnicowane. W ocenie pracowników pomocy społecznej konieczność umieszczenia dziecka poza rodziną wynika z dysfunkcji wychowawczych i patologii środowiska. Najczęściej występującą przyczyną są sytuacje, w których rodzina nie spełnia swoich podstawowych funkcji wychowawczych, co negatywnie wpływa na rozwój i funkcjonowanie dziecka. Mogą one przejawiać się w różnych formach, takich jak nadużywanie alkoholu lub innych substancji, przemoc fizyczna lub psychiczna, zaniedbywanie emocjonalne, dezorganizacja życia rodzinnego, brak konsekwencji w wychowaniu, czy konflikt wartości, a także niewydolność w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej. Dzieci wychowywane w rodzinach dysfunkcyjnych często doświadczają problemów emocjonalnych, zaniedbania zdrowotnego, trudności w nauce, problemów z budowaniem relacji oraz obniżonego poczucia własnej wartości. Zdarza się też, że przyczyną umieszczenia w placówce lub rodzinie zastępczej jest podejrzenie wykorzystywania seksualnego dzieci lub ubóstwo, które należy uznać za przyczynę współtowarzyszącą większości problemów rodziny, powodujących jej opuszczenie przez dziecko. Ubóstwo jest powiązane z długotrwałym bezrobociem obojga rodziców, uzależnieniami oraz niewydolnością wychowawczą. Zdarza się coraz częściej, iż w pieczy zastępczej umieszcza się dzieci, których rodzice ze względu na stan zdrowia (często rodzic biologiczny znajdujący się w kryzysie psychicznym/choroba/zaburzenia psychiczne) nie mogą osobiście sprawować opieki nad dzieckiem.

Pieczka zastępcza sprawowana jest w formie rodzinnej i instytucjonalnej.

Do głównych form rodzinnej pieczy zastępczej należą:

- rodzina zastępcza: spokrewniona, niezawodowa i zawodowa, w tym również zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna;
- rodzinny dom dziecka.

Rodzinę zastępczą spokrewnioną tworzą małżonkowie lub osoba będąca wstępny (dziadkowie) lub rodzeństwem dziecka. Natomiast, rodzinę zastępczą zawodową lub rodzinę zastępczą niezawodową tworzą małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim niebędąca wstępny lub rodzeństwem dzieci.

Natomiast instytucjonalna piecza zastępcza sprawowana jest w formie:

- placówki opiekuńczo-wychowawczej (typu interwencyjnego, socjalizacyjnego, specjalistyczno-terapeutycznego, rodzinnego);
- regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej;
- interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego.

III. CHARAKTERYSTYKA RODZINNEJ I INSTYTUCJONALNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ W MIEŚCIE PŁOCKU

1. Rodzinna piecza zastępcza

1.1 Rodziny zastępcze

Tabela nr 1. Liczba rodzin zastępczych i dzieci w nich przebywających w latach 2022 – 2024

Rodzaj rodziny zastępczej	2022 rok		2023 rok		2024 rok	
	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci
Rodzina zastępcza spokrewniona	84	111	80	105	82	109
Rodzina zastępcza niezawodowa	29	43	29	44	32	46
Rodzina zastępcza zawodowa	4	14	3	11	3	9
Rodzina zastępcza zawodowa specjalistyczna	1	3	1	3	1	3
Rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego	3	10	2	4	2	12
Rodzinny Dom Dziecka	6	47	8	62	7	66
Razem liczba rodzin zastępczych i dzieci w nich przebywających	127	228	123	229	127	245

Źródło: opracowanie własne ORPZ w Płocku

W latach 2022 – 2024 rodziny zastępcze spokrewnione stanowią największą grupę. Większość rodzin niezawodowych stanowią dalsi krewni dziecka, choć do Ośrodka Rodzinnej Pieczy Zastępczej zgłaszają się osoby obce z zamiarem становienia rodzin zastępczych niezawodowych.

W wyniku podejmowanych działań przez Ośrodek Rodzinnej Pieczy Zastępczej pozyskiwano, kwalifikowano i szkolono kandydatów do różnych form rodzinnej pieczy zastępczej.

W 2022 roku zdiagnozowano i przeszkolono 13 osób do становienia rodzin zastępczych niezawodowych, 2 osoby do roli rodzin zastępczych zawodowych.

W 2023 roku zdiagnozowano 8 osób i przeszkolono 7 osób do stanowienia rodzin zastępczych niezawodowych oraz rozszerzono kwalifikację 1 rodzinie zastępczej zawodowej do prowadzenia rodzinnego domu dziecka w 2024 roku zdiagnozowano i przeszkolono 6 osób do stanowienia rodzin zastępczych niezawodowych. Dzięki temu, w rodzinach zastępczych zostały umieszczone dzieci z innych form pieczy zastępczej. Nadal jednak istnieje zapotrzebowanie na tworzenie rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka dla dzieci przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Za duży sukces należy uznać utworzenie we wrześniu 2022 roku nowej rodziny zastępczej zawodowej, a także przekształcenie w czerwcu 2023 roku dwóch rodzin zastępczych zawodowych, w tym jednej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego w rodzinne domy dziecka. Niestety, w maju 2024 roku nastąpiło rozwiązanie jednego funkcjonującego RDD. Na koniec roku 2024 na terenie miasta Płocka funkcjonowało 7 rodzinnych domów dziecka.

Dominującym problemem w rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej był i nadal jest brak kandydatów do pełnienia tej funkcji. Przy stałej liczbie dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej z tendencją do jej wzrostu powoduje to narastające problemy z realizacją nowych postanowień sądu o zabezpieczeniu dzieci w pieczy zastępczej. Liczba rodzin zastępczych, w szczególności niezawodowych i zawodowych, jest wciąż zbyt mała w stosunku do potrzeb miasta Płocka.

W celu odwrócenia tej tendencji i zachęcenia kandydatów do zostania rodzinami zastępczymi Miasto na bieżąco podejmuje działania promocyjne, ale przede wszystkim oferuje wsparcie wychodzące ponad warunki określone w ustawie, w szczególności:

- wyższe wynagrodzenie oraz dofinansowanie do kosztów utrzymania dziecka oraz zaspokojenia jego potrzeb, niż przewiduje to ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- wsparcie mieszkaniowe m.in. w ramach gminnego programu „Mieszkanie na Start” - lokale, dostosowane do potrzeb dużych rodzin, udostępniane do prowadzenia rodzinnego domu dziecka.

1.2 Przyczyny umieszczenia w rodzinach zastępczych

Tabela nr 2. Liczba dzieci, które zostały umieszczone w rodzinach zastępczych w latach 2022 – 2024, według przyczyn umieszczenia w rodzinie zastępczej

Przyczyny umieszczenia w rodzinie zastępczej	Rodzina zastępcza spokrewniona			Rodzina zastępcza niezawodowa			Rodzina zastępcza zawodowa			Rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego			Rodzina zastępcza zawodowa specjalistyczna			Rodzinny dom dziecka		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024	2022	2023	2024	2022	2023	2024	2022	2023	2024	2022	2023	2024
sieroctwo	3	4	3	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
półsieroctwo	5	3	3	4	5	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
uzależnienia rodziców od alkoholu	61	51	56	22	19	22	7	2	2	3	1	1	2	2	2	2	2	3
przemoc w rodzinie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	7	11
bezzradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	7	10	10	5	5	5	0	0	0	0	0	4	0	0	0	5	5	7
niepełnosprawność co najmniej jednego z rodziców	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
długotrwała lub ciężka choroba co najmniej jednego z rodziców	4	6	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ubóstwo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
bezrobocie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

nieodpowiednie warunki mieszkaniowe	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pobyt za granicą co najmniej jednego z rodziców	2	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
dzieci cudzoziemców	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
małoletnie matki	1	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Razem liczba dzieci, które zostały umieszczone w rodzinie zastępczej	85	78	82	32	31	3	7	2	2	3	1	5	2	2	2	10	14	21

Źródło: opracowanie własne ORPZ w Płocku

1.3 Przyczyny opuszczenia rodzin zastępczych

Tabela nr 3. Liczba dzieci, które opuściły rodzinę zastępczą w latach 2022-2024, według przyczyn opuszczenia rodziny zastępczej

Przyczyny opuszczenia rodziny zastępczej	Rodzina zastępcza spokrewniona			Rodzina zastępcza niezawodowa			Rodzina zastępcza zawodowa			Rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego			Rodzina zastępcza specjalistyczna			Rodzinny dom dziecka		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024	2022	2023	2024	2022	2023	2024	2022	2023	2024	2022	2023	2024
powrót do rodziny naturalnej	6	0	1	1	0	0	0	0	0	1	3	2	0	0	0	3	1	3
adopcja	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	2	0	0	0	1	4	0
umieszczenie w rodzinnej pieczy zastępczej	0	1	0	0	1	0	0	0	0	1	7	0	0	0	0	1	1	1
umieszczenie w instytucjonalnej pieczy zastępczej	2	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2
usamodzielnienie (założyły własne gospodarstwo domowe)	4	7	2	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	0
Razem liczba dzieci, które opuściły rodzinę zastępczą	12	8	4	4	2	0	0	0	0	4	11	4	0	0	0	7	8	6

Źródło: opracowanie własne ORPZ w Płocku

1.4 Pomoc świadczona dla osób prowadzących rodzinną pieczę zastępczą

Rodzinie zastępczej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka, zgodnie z obwieszczeniem Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 24 marca 2024 roku w sprawie wysokości kwot świadczeń przysługujących rodzinie zastępczej i prowadzącemu rodzinny dom dziecka (M.P. z 2024 r. poz. 230), od 1 czerwca 2024 roku rodzinie zastępczej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka przysługuje świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania każdego umieszczonego dziecka w wysokości nie niższej niż:

- 1 002,00 zł miesięcznie - w przypadku rodziny zastępczej spokrewnionej;
- 1 517,00 zł miesięcznie - w przypadku rodziny zastępczej niezawodowej, zawodowej lub rodzinnego domu dziecka.

Rodzinie zastępczej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka od 1 czerwca 2024 roku przysługuje dodatek nie niższy niż 306 zł miesięcznie na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania dziecka:

- legitymującego się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności;
- umieszczonego na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982 roku o postępowaniu w sprawach nieletnich.

Ponadto rodzinie zastępczej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka można przyznać:

- dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka;
- świadczenie na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka – jednorazowo;
- świadczenie na pokrycie kosztów związanych z wystąpieniem zdarzenia losowego lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki jednorazowo lub okresowo;
- dofinansowanie na utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnym;
- świadczenie na pokrycie kosztów związanych z przeprowadzeniem niezbędnego remontu lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnym;
- konieczność zatrudnienia osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich w rodzinach zastępczych zawodowych, niezawodowych i rodzinnych domach dziecka.

Tabela nr 4. Wydatki budżetu miasta Płocka poniesione na rodziny zastępcze w latach 2022 – 2024

Lata	Wydatkowana kwota (wynagrodzenia i świadczenia) w zł
2022	4 276 273,34
2023	5 126 964,82
2024	6 823 531,51
Łącznie	16 226 769,67

Źródło: opracowanie własne ORPZ w Płocku

1.5 Wsparcie usamodzielnianych pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej

Usamodzielnienie jest procesem wychowawczym, przygotowującym wychowanka pieczy zastępczej do podjęcia samodzielnego, dorosłego życia oraz integracji ze środowiskiem lokalnym. Przez osobę

usamodzielnianą należy rozumieć także osobę, której pobyt w rodzinnej pieczy zastępczej ustał na skutek śmierci osób tworzących rodzinę zastępczą lub osoby prowadzącej rodzinny dom dziecka, w okresie 6 miesięcy przed osiągnięciem przez nią pełnoletności.

Priorytetem w odniesieniu do usamodzielnianych wychowanków jest podejmowanie wszelkich kroków zmierzających do ich życiowego usamodzielnienia i integracji ze środowiskiem.

Formy udzielanego wsparcia to:

- praca socjalna,
- pomoc pieniężna z tytułu kontynuowania nauki,
- pomoc na usamodzielnienie,
- pomoc na zagospodarowanie,
- pomoc w podjęciu zatrudnienia oraz w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych.

W 2022 roku wychowankom, którzy opuścili rodziny zastępcze, udzielono pomocy w następującej formie:

- zasiłku z tytułu kontynuowania nauki - 33 osobom,
- zasiłku na usamodzielnienie - 7 osobom,
- zasiłku na zagospodarowanie - 3 osobom.

W 2023 roku wychowankom, którzy opuścili rodziny zastępcze, udzielono pomocy w następującej formie:

- zasiłku z tytułu kontynuowania nauki - 31 osobom,
- zasiłku na usamodzielnienie - 9 osobom,
- zasiłku na zagospodarowanie - 6 osobom.

W 2024 roku wychowankom, którzy opuścili rodziny zastępcze, udzielono pomocy w następującej formie:

- zasiłku z tytułu kontynuowania nauki - 29 osobom,
- zasiłku na usamodzielnienie - 15 osobom,
- zasiłku na zagospodarowanie - 13 osobom.

Potrzeby w zakresie zabezpieczenia odpowiednich warunków mieszkaniowych realizowano poprzez umożliwienie pełnoletnim wychowankom opuszczającym rodziny zastępcze zamieszkanie w funkcjonujących mieszkaniach treningowych. W roku 2022 przeznaczono cztery mieszkania chronione, w których zamieszkiwało łącznie 11 usamodzielnianych wychowanków. W latach 2023 - 2024 dla wychowanków przeznaczono sześć mieszkań treningowych, w których zamieszkiwało w 2023 r. - 12 osób, natomiast w roku 2024 – 7 osób.

Tabela nr 5. Wydatki budżetu miasta Płocka poniesione na pomoc wychowankom opuszczającym rodziny zastępcze w latach 2022 - 2024.

Lata	Wydatkowana kwota na świadczenia w zł
2022	197 192,00
2023	269 083,65
2024	124 444,00
Łącznie	590 719,65

Źródło: opracowanie własne ORPZ w Płocku

2. Instytucjonalna piecza zastępcza

2.1 Placówki opiekuńczo-wychowawcze

Do zadań własnych powiatu w ramach instytucjonalnej pieczy zastępczej należy prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Zadaniem placówek opiekuńczo-wychowawczych jest:

- zapewnienie dziecku całodobowej opieki i wychowania oraz zaspokajanie jego niezbędnych potrzeb, w szczególności emocjonalnych, rozwojowych, zdrowotnych, bytowych, społecznych i religijnych,
- realizowanie przygotowanego we współpracy z asystentem rodziny planu pomocy dziecku,
- umożliwienie kontaktów dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba, że sąd postanowi inaczej,
- podejmowanie działań w celu powrotu dziecka do rodziny,
- zapewnienie dziecku dostępu do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych,
- obejmowanie dziecka działaniami terapeutycznymi,
- zapewnienie korzystania z przysługujących świadczeń zdrowotnych.

W latach 2022 – 2024 na terenie Płocka funkcjonowały następujące placówki opiekuńczo-wychowawcze:

- Placówka Interwencyjna przy ul. Mościckiego 6 – placówka dysponuje 14 miejscami,
- Placówka Socjalizacyjna nr 2 przy ul. Południowej 13 – dysponuje 14 miejscami,
- Placówka Socjalizacyjna nr 3 przy ul. Kalinowej 80 – dysponuje 14 miejscami.

Placówki opiekuńczo-wychowawcze obsługiwane są w zakresie organizacyjnym, administracyjnym i merytorycznym przez Ośrodek Opiekuńczo-Wychowawczy w Płocku.

Tabela nr 6. Liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2022 – 2024 (bez względu na okres ich przebywania)

Nazwa placówki	Liczba dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych		
	2022 rok	2023 rok	2024 rok
Placówka Interwencyjna, ul. Mościckiego 6	24	30	26
Placówka Socjalizacyjna Nr 2, ul. Południowa 13	18	18	17
Placówka Socjalizacyjna nr 3, ul. Kalinowa 80	20	18	15
Razem liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	62	66	58

Źródło: opracowanie własne ORPZ w Płocku

Z danych zawartych w powyższej tabeli wynika, iż w roku 2024 znacznie zmniejszyła się liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Tabela nr 7. Przyczyny umieszczenia dzieci placówkach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2022 - 2024

Przyczyny umieszczenia dzieci w placówce opiekuńczo-wychowawczej	Placówka Interwencyjna			Placówki Socjalizacyjne		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Uzależnienie rodziców	1	0	0	12	8	6
Przemoc w rodzinie	2	3	2	0	0	3
Niewydolność wychowawcza rodziców	2	6	6	12	11	13
Rozwiązanie rodziny zastępczej	0	0	0	0	0	0
Sieroctwo	0	1	1	0	0	0
Półsieroctwo	0	2	2	0	0	0
Inne (długotrwała choroba, dzieci cudzoziemskie, umieszczone z małoletnią matką, itp.)	5	0	4	2	4	5
Razem liczba dzieci umieszczonych w placówce opiekuńczo-wychowawczej	10	12	15	26	23	27

Źródło: opracowanie własne ORPZ w Płocku

Dane zawarte w tabeli odnoszą się wyłącznie do nowo przyjętych dzieci do placówek w danym roku. Główną przyczyną umieszczenia dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej jest uzależnienie rodziców i opiekunów, zarówno od alkoholu jak i środków psychoaktywnych oraz niewydolność w sferze opiekuńczo-wychowawczej. Duża część działań podejmowanych w stosunku do rodziców ukierunkowana jest na zrozumienie problemu uzależnienia, który dotyka ich rodziny i podjęcie działań mających na celu wyjście z kryzysu, a także pedagogizacja rodziców i opiekunów w celu podniesienia ich kompetencji rodzicielskich oraz predyspozycji wychowawczych.

Liczbę dzieci, które opuściły placówki opiekuńczo-wychowawcze w latach 2022 – 2024 wraz z przyczynami opuszczenia placówki przedstawia tabela nr 8.

Tabela nr 8. Liczba dzieci, które opuściły placówki opiekuńczo-wychowawcze w latach 2022 – 2024, według przyczyn opuszczenia placówki

Przyczyny opuszczenia placówki opiekuńczo-wychowawczej	Placówka Interwencyjna			Placówki Socjalizacyjne		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Powrót do rodziny naturalnej	3	4	7	0	3	0
Adopcja	0	0	0	0	0	0
Usamodzielnienie	0	4	0	11	10	5
Umieszczenie w innej placówce opiekuńczo-wychowawczej	10	9	4	0	0	0
Umieszczenie w rodzinnej formie pieczy zastępczej	0	1	0	0	0	0
Umieszczenie w placówce leczniczej	0	0	0	0	0	0
Inne	0	0	0	1	0	0
Razem liczba dzieci, które opuściły placówkę opiekuńczo-wychowawczą	13	18	11	12	13	5

Źródło: opracowanie własne ORPZ w Płocku

W latach 2022 - 2024 największą liczbę opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze stanowią wychowankowie uzyskujący pełnoletniość oraz usamodzielniani pełnoletni wychowankowie placówek. Od sierpnia 2019 roku na terenie miasta Płocka nie funkcjonują placówki rodzinne prowadzone w formie jednostek budżetowych. Po likwidacji placówki, opiekę nad pozostałymi wychowankami przejął rodzinny dom dziecka (forma rodzinnej pieczy zastępczej).

2.2 Koszty utrzymania dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych

Zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w placówkach opiekuńczo-wychowawczych jest zadaniem własnym powiatu. Placówki opiekuńczo-wychowawcze funkcjonujące w Płocku są finansowane ze środków własnych budżetu miasta Płocka. Placówki opiekuńczo-wychowawcze ze środków budżetu państwa otrzymują dodatkowo na każde umieszczone dziecko w wieku do ukończenia 18 roku życia dodatek w wysokości świadczenia wychowawczego 800 zł, w ramach rządowego programu Rodzina 800+, a także świadczenie na rozpoczęcie roku szkolnego w wysokości 300 zł, w ramach rządowego programu Dobry Start.

Tabela nr 9. Środki finansowe przeznaczone w budżecie Miasta Płocka na funkcjonowanie placówek opiekuńczo-wychowawczych w latach 2022 - 2024

Nazwa placówki opiekuńczo-wychowawczej	Wydatki na funkcjonowanie w latach w zł		
	2022	2023	2024
Ośrodek Opiekuńczo-Wychowawczy Placówki opiekuńczo-wychowawcze Łącznie	3 123 919,88	3 692 286,38	4 459 516,99

Źródło: opracowanie własne ORPZ w Płocku

2.3 Pomoc dla pełnoletnich wychowanków z placówek opiekuńczo-wychowawczych

W 2022 roku pomocy w usamodzielnieniu udzielono wychowankom placówek opiekuńczo-wychowawczych, specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych, młodzieżowych ośrodków wychowawczych oraz zakładów poprawczych w postaci:

- zasiłku z tytułu kontynuowania nauki - 27 osobom,
- zasiłku na usamodzielnienie - 2 osobom,
- zasiłku na zagospodarowanie - 0 osobom.

W 2023 roku pomocy w usamodzielnieniu udzielono wychowankom placówek opiekuńczo-wychowawczych, specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych, młodzieżowych ośrodków wychowawczych oraz zakładów poprawczych w postaci:

- zasiłku z tytułu kontynuowania nauki - 21 osobom,
- zasiłku na usamodzielnienie - 13 osobom,
- zasiłku na zagospodarowanie - 5 osobom.

W 2024 roku pomocy w usamodzielnieniu udzielono wychowankom placówek opiekuńczo-wychowawczych, specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych, młodzieżowych ośrodków wychowawczych oraz zakładów poprawczych w postaci:

- zasiłku z tytułu kontynuowania nauki - 19 osobom,
- zasiłku na usamodzielnienie - 12 osobom,
- zasiłku na zagospodarowanie - 9 osobom.

Obecnie potrzeby w zakresie zabezpieczenia odpowiednich warunków mieszkaniowych realizowano poprzez umożliwienie pełnoletnim wychowankom opuszczającym placówki opiekuńczo-wychowawcze zamieszkanie w czterech funkcjonujących mieszkaniach treningowych.

Tabela nr 10. Wydatki budżetu miasta Płocka poniesione na pomoc wychowankom opuszczającym placówki opiekuńczo-wychowawcze w latach 2022 - 2024

Lata	Wydatkowana kwota na świadczenia w zł
2022	128 445,57
2023	228 864,48
2024	236 618,74
Łącznie	593 928,79

Źródło: opracowanie własne ORPZ w Płocku

3. Realizacja zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2022 - 2024

Organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej jest wyznaczona przez starostę (prezydenta w miastach na prawach powiatu) jednostka organizacyjna powiatu lub podmiot, któremu zlecono realizację tego zadania.

Uchwałą Nr 258/XVII/2011 Rady Miasta Płocka z dnia 29 listopada 2011 roku utworzono Ośrodek Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Płocku, który Zarządzeniem Nr 1242/2011 Prezydenta Miasta Płocka z dnia 23 grudnia 2011 roku został wyznaczony na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Gminy-Miasto Płock.

Ośrodek Rodzinnej Pieczy Zastępczej pracując na rzecz dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych i rodzinnych domach dziecka prowadził terapię psychologiczną, pedagogiczną i logopedyczną dla dzieci. Ten rodzaj zajęć był bardzo dogodny dla opiekunów dlatego, że pomoc była oferowana zaraz po stwierdzeniu występującego problemu. Rodzice zastępczy i prowadzący placówki rodzinne nie musieli oczekiwać w kolejkach na terminy wyznaczane przez specjalistów, otrzymywali pomoc szybką i dostosowaną do rytmu zajęć dziecka.

Praca ukierunkowana była również na rzecz dzieci, które przeżywały niepowodzenia w nauce szkolnej. Składało się na to wiele przyczyn m.in. zaniedbania wyniesione z poprzednich środowisk wychowawczych, a także brak kompetencji aktualnych opiekunów, którzy np. z powodu zaawansowanego wieku lub niskiego poziomu wykształcenia nie są w stanie pomóc dzieciom w nauce.

Praca psychologiczna i pedagogiczna może być skuteczna, gdy przebiega w atmosferze zaufania. Ten warunek jest trudny do uzyskania w sektorze pomocy społecznej. Dzieci, które były porzucone lub zaniedbane przez członków najbliższej rodziny, mają zachwiane poczucie bezpieczeństwa, sytuacje nowe budzą ich nieufność, a świat osób dorosłych kojarzy się z przewagą odczuwaną jako zagrożenie. Trzeba je nauczyć nowej mapy znaczeń, np. gdy dotąd słowo „policjant” znaczyło tyle co „osoba, przed którą trzeba uciekać”, to teraz ma znaczyć: „osoba, przy której nikt nie może cię skrzywdzić”. Podobnie jest ze zmianą pojęcia „pracownik pomocy społecznej”, który dotąd znaczył „ten, co cię zabiera od mamy i taty” a ma znaczyć „ten, kto będzie dbał, żebyś czuł się bezpiecznie w miejscu, w którym mieszkasz”.

Przekształcenie systemu pojęć wymaga nowego zrozumienia świata i zbudowania innej hierarchii wartości. Sukces pomimo, że trudny, jest możliwy. Wymaga wytrwałej i konsekwentnej pracy psychologów i pedagogów zatrudnionych w pomocy społecznej. Istotną rolę odgrywają tu koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej,

zajmujący się nowo utworzonymi rodzinami zastępczymi. Ich praca jest związana z odwiedzaniem i bieżącym wsparciem dzieci oraz opiekunów w miejscu ich zamieszkania. W ten sposób nie tylko mogą lepiej poznać potrzeby podopiecznych, ale także przełamują stereotyp urzędnika kojarzonego z biurem i nieprzychylnym światem formalności. Koordynatorzy mogą realizować swoje zadania tylko na wniosek rodziny, na rzecz której pracują.

Dzieci umieszczone w pieczy zastępczej mają w swojej biografii traumatyczne przeżycia. Doświadczyły porzucenia lub zaniedbania, ich potrzeby z różnych przyczyn nie były zaspokajane. Zmiana środowiska wyzwała dodatkowy niepokój, jeżeli nawet łączy się z oczekiwaniem poprawy warunków życia.

Działania pracowników pieczy zastępczej były zorganizowane tak, aby zminimalizować trudności związane z adaptacją w nowym środowisku wychowawczym. Trzeba dokładnie zdiagnozować predyspozycje i możliwości kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej. Ustawa określa warunki formalne, które muszą spełnić osoby ubiegające się o utworzenie rodziny zastępczej lub placówki typu rodzinnego. Ośrodek Rodzinnej Pieczy Zastępczej dzięki doświadczeniu i wiedzy psychologów wydawał opinie o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka. Dla Ośrodka priorytetem były wymogi formalne jako punkt wyjścia do pracy diagnostycznej psychologów i pedagogów. Na zlecenie sądu dokonywano analizy sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej. Pracownicy Ośrodka koncentrowali się na dokonaniu oceny motywów, jakimi kierowali się kandydaci do sprawowania opieki zastępczej, ustalali również ich możliwości wychowawcze i znajomość potrzeb dziecka. Sprawy materialne i bytowe były traktowane jako warunek konieczny, lecz niewystarczający do zapewnienia podopiecznym dobrych szans rozwoju.

Ośrodek Rodzinnej Pieczy Zastępczej traktował jako priorytet udoskonalenie metod diagnostycznych, dotyczących oceny kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej.

Przygotowany przez pracowników Ośrodka Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Płocku i zatwierdzony przez Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej autorski program szkolenia kandydatów do pieczy zastępczej pn. „Sowa” umożliwi świadczenie odpłatnych usług także na rzecz innych powiatów.

Praca na rzecz dzieci wychowywanych poza rodziną wymaga współdziałania instytucji podległych różnym resortom. Codziennie są kontakty z przedszkolami i szkołami (edukacja), przychodniami i szpitalami (ochrona zdrowia) oraz kuratorami i sędziami (resort sprawiedliwości). Współpraca odbywa się w pełnym zrozumieniu autonomii i niezależności w realizacji wyznaczonych ustawowo zadań. Nadal istnieje potrzeba ścisłej obustronnej współpracy sądów i instytucji pomocy społecznej. W tym celu odbywają się spotkania przedstawicieli Ośrodka Rodzinnej Pieczy Zastępczej, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, placówek opiekuńczo-wychowawczych, Wydziału Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Płocka, rodzin zastępczych zawodowych i prowadzących rodzinne domy dziecka oraz reprezentantów środowiska kuratorów i sędziów wydziałów rodzinnych.

Ponadto Zarządzeniem Prezydenta Miasta Płocka została powołana Płocka Rada Rodzinnej Pieczy Zastępczej składająca się z przedstawicieli rodzin zastępczych zawodowych oraz rodzinnych domów dziecka, która jest ważnym partnerem w systemie pieczy zastępczej oraz w pracy na rzecz rozwoju wsparcia i pomocy wychowankom.

Z doświadczeń pracowników Ośrodka Rodzinnej Pieczy Zastępczej wynika, że nadal brakuje rodzin wspierających dla rodzin biologicznych przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Rodziny zastępcze, aby skutecznie pomagać powierzonym dzieciom, muszą być otoczone odpowiednim wsparciem. Szczególnym sprzymierzeńcem jest koordynator rodzinnej pieczy zastępczej, który przede wszystkim wspiera rodziny zastępcze w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej.

Tabela nr 11. Wsparcie rodzinnej pieczy zastępczej - koordynator rodzinnej pieczy zastępczej

Lata	2022	2023	2024
Liczba koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej	7	7	7
Liczba rodzin zastępczych w tym rodzinnych domów dziecka	128	130	127
Liczba dzieci z rodzin zastępczych korzystających z pomocy psychologicznej	22	24	27
Liczba opiekunów zastępczych korzystających z porad/pomocy psychologicznej	4	7	10
Liczba rodzin zastępczych korzystających z pomocy terapeuty rodziny	0	1	3
Liczba dzieci z rodzin zastępczych korzystających z pomocy terapeuty ds. uzależnień	2	1	1
Liczba dzieci z rodzin zastępczych korzystających z pomocy specjalistów (logopeda, pedagog)	32	29	36

Źródło: opracowanie własne ORPZ w Płocku

Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej informują o miejscach, gdzie na terenie miasta można uzyskać specjalistyczną pomoc w sytuacjach tego wymagających. Za pośrednictwem koordynatorów lub w uzgodnieniu z nimi, rodziny zastępcze wraz z dziećmi korzystają z następujących form pomocy specjalistycznej: porady prawne, terapeutyczne, terapeuta uzależnień, terapeuta integracji sensorycznej, psycholog, psychiatra, logopeda. Realizując niniejsze zadania, rodziny zastępcze motywowane są do przeprowadzania zleconych badań i konsultacji u lekarzy specjalistów. Niestety nasi pracownicy nie mają większego wpływu na dostępność usług medycznych i poradnictwa świadczonego poza ORPZ czy MOPS. Prowadzona, i na bieżąco aktualizowana, przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej jest baza placówek zapewniających pomoc specjalistyczną, w tym psychologiczną, reedukacyjną i rehabilitacyjną.

Pracownicy ORPZ zapewniają również wsparcie pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej. Polega ono przede wszystkim na pomocy przy wyborze opiekuna osoby usamodzielnianej i opracowaniu indywidualnego programu usamodzielniania, a także świadczonej przy bezpośrednich kontaktach pomocy w codziennych sprawach. Pracownicy ORPZ adekwatnie do indywidualnych potrzeb wspierają wychowanków w procesie usamodzielniania się, w rozwiązaniu różnorodnych trudności życiowych, w kontekście edukacji i znalezienia pracy, mieszkania, jak również motywacji do podejmowania różnych działań samopomocowych.

IV. POTRZEBY I ANALIZA SWOT SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ NA TERENIE MIASTA PŁOCKA

1. Potrzeby miasta Płocka w zakresie pieczy zastępczej

Analiza systemu pieczy zastępczej w mieście Płocku pozwala na określenie następujących potrzeb dla prawidłowej realizacji jej celów i zadań:

- 1) tworzenie odpowiednich warunków lokalowych dla zawodowych rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka w zasobach gminnych;
- 2) organizowanie różnych form wsparcia dla rodzin zastępczych, w szczególności powoływanie rodzin pomocowych, dostępu do poradnictwa specjalistycznego oraz zapewnienie możliwości realizacji świadczeń fakultatywnych;
- 3) realizacja programów, których celem będzie rozwijanie pasji i zainteresowań dzieci i młodzieży z pieczy zastępczej;
- 4) opracowanie i wdrożenie standardów sprawowania pieczy zastępczej oraz udzielania pomocy usamodzielnianym wychowankom pieczy zastępczej;
- 5) przygotowanie i realizacja programu, którego celem będzie wyrównywanie szans mieszkaniowych i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej;
- 6) podnoszenie kwalifikacji, kompetencji i umiejętności pracowników systemu pieczy zastępczej oraz osób będących rodzinami zastępczymi;
- 7) zabezpieczenie środków finansowych na realizację ww. potrzeb.

2. Analiza SWOT

Poniżej dokonano identyfikacji czynników, które mogą wpływać na funkcjonowanie systemu pieczy zastępczej na terenie Płocka i posegregowano je na cztery kategorie:

- 1) mocne strony - czynniki wewnętrzne pozytywne, czyli to co stanowi atut, przewagę i zaletę obecnie funkcjonującego systemu pieczy zastępczej;
- 2) słabe strony - czynniki wewnętrzne negatywne, czyli to co stanowi słabość, barierę, wadę obecnie funkcjonującego systemu pieczy zastępczej;
- 3) szanse - czynniki zewnętrzne (cechy otoczenia) pozytywne, czyli to co stwarza dla systemu pieczy zastępczej szansę korzystnej zmiany w przyszłości;
- 4) zagrożenia - czynniki zewnętrzne (cechy otoczenia) negatywne, czyli to co stwarza dla systemu pieczy zastępczej niebezpieczeństwo zmiany niekorzystnej w przyszłości.

Analiza ta ma służyć do wskazania najlepszego rozwiązania i kierunku działań do osiągnięcia zakładanych celów systemu pieczy zastępczej przy minimalizacji zagrożeń, ograniczaniu słabych stron oraz wykorzystaniu szans i mocnych stron.

Określenie mocnych i słabych stron oraz zdefiniowanie szans i zagrożeń w obszarze pieczy zastępczej w Płocku przedstawia poniższa tabela:

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
1. doświadczenie, wiedza i kwalifikacje kadry jednostek wspierania rodziny i pieczy zastępczej; 2. dobra współpraca pomiędzy podmiotami realizującymi zadania z zakresu pieczy zastępczej; 3. dobra współpraca z placówkami oświatowymi i służby zdrowia; 4. dobrze funkcjonujący system rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz funkcjonowanie rodzin pomocowych; 5. oferta wsparcia dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej, w tym pomoc w formie mieszkań treningowych; 6. doświadczenie i profesjonalizm w prowadzeniu szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze oraz dobre zaplecze lokalowe Ośrodka Rodzinnej Pieczy Zastępczej; 7. autorski program szkolenia kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej zatwierdzony przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej; 8. szkolenia i zorganizowane grupy wsparcia dla rodzin zastępczych; 9. adekwatne do nakładu pracy wynagradzanie osób zawodowo zajmujących się pieczą zastępczą - zawodowych rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka; 10. funkcjonowanie mieszkań treningowych dla pełnoletnich usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej; 11. bezpłatne poradnictwo specjalistyczne realizowane przez jednostki publiczne i organizacje pozarządowe.	1. niewystarczająca liczba zawodowych rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka jako alternatywy dla placówek opiekuńczo-wychowawczych; 2. niewystarczająca liczba miejsc w rodzinach zastępczych wynikająca z braku kandydatów na rodziny zastępcze; 3. niewystarczająca liczba koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej i asystentów rodziny; 4. zbyt długa procedura umieszczania dzieci w rodzinach adopcyjnych oraz przedłużające się postępowania sądowe w zakresie regulowania sytuacji prawnej dzieci; 5. brak osób chętnych do stanowienia pieczy zastępczej dla dzieci legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności – dla dzieci o szczególnych potrzebach, np. ADHD, zaburzenia emocjonalne i psychiczne, niepełnosprawne intelektualnie lub fizycznie, małoletnie matki z dziećmi – niewystarczająca liczba rodzin zawodowych specjalistycznych; 6. przedłużający się pobyt dzieci w Placówce Interwencyjnej; 7. brak możliwości szybkiej konsultacji medycznej i dostępu do pomocy specjalistycznej, szczególnie w zakresie psychiatrii dziecięcej; 8. zupełny brak rodzin wspierających służących pomocą rodzinom zastępczym w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.
SZANSE	ZAGROŻENIA
1. dobra współpraca pomiędzy pracownikami socjalnymi, wychowawcami placówek opiekuńczo-wychowawczych, asystentami rodzin i pracownikami ORPZ, w tym koordynatorami rodzinnej pieczy zastępczej; 2. zwiększenie świadomości społeczności lokalnej dotyczącej wartości rodziny i promocja wartości rodzinnych; 3. oferta wsparcia naturalnych rodzin w celu powrotu dziecka do rodziny biologicznej; 4. poprawa sytuacji materialnej rodzin – wprowadzenie Ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny, Programu Rodzina 800+, Dobry Start, Aktywny Rodzic; 5. możliwość pozyskania środków finansowych zewnętrznych (programy MPRiPS, fundusze	1. niewystarczająca liczba kandydatów do tworzenia zawodowych rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka, rodzin pomocowych i rodzin wspierających; 2. przewlekłość postępowań przed sądem rodzinnym; 3. zbyt duże obciążenie fizyczne i emocjonalno-psychiczne osób zawodowo zajmujących się pieczą zastępczą, w tym wypalenie zawodowe wśród pracowników jednostek organizacyjnych pieczy zastępczej i prowadzących rodzinne formy pieczy zastępczej; 4. zbyt mała elastyczność postaw wychowawczych opiekunów pieczy zastępczej; 5. funkcjonujące stereotypy dotyczące pieczy zastępczej; 6. wyuczona bezradność i wielopokoleniowe

europeskie, sponsorzy); 6. wypracowanie z UMP i jednostkami organizacyjnymi gminy zasad polityki mieszkaniowej sprzyjającej rozwojowi rodzinnej pieczy zastępczej; 7. organizowanie kampanii promocyjnych na rzecz rodzicielstwa zastępczego.	uzależnienie rodzin od pomocy społecznej oraz postępująca degradacja wartości rodziny; 7. niskie uposażenie kadry jednostek organizacyjnych pieczy zastępczej; 8. niewystarczająca liczba mieszkań komunalnych lub lokali o najmie socjalnym będących w zasobach Gminy-Miasto Płock dla wychowanków opuszczających pieczę zastępczą.

Na podstawie przeprowadzonej analizy SWOT opracowano cele strategiczne działań Gminy-Miasto Płock w zakresie systemu pieczy zastępczej na kolejne 3 lata programowania oraz wynikające stąd cele (zadania) szczegółowe, mające służyć ich efektywnemu osiągnięciu. W opracowaniu uwzględniono kierunki działań zmierzających do rzeczywistego rozwoju pieczy zastępczej na terenie miasta Płocka.

Realizacja przedstawionych zamierzeń zakłada w szczególności objęcie dziecka dojrzałym i odpowiedzialnym procesem opiekuńczo-wychowawczym, zmierzającym do jego przygotowania do prowadzenia samodzielnego życia, pokonywania trudności życiowych, kształtowania prawidłowych norm społecznych, podtrzymywania bliskich i społecznie akceptowanych kontaktów z osobami bliskimi oraz środowiskiem.

V. ZADANIA ORGANIZATORA RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ W RAMACH PROGRAMU ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ NA TERENIE MIASTA PŁOCKA NA LATA 2025 – 2027

W ramach ww. Programu do zadań Ośrodka Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Płocku będzie należało w szczególności:

- 1) prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- 2) kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej;
- 3) organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- 4) zapewnienie badań psychologicznych kandydatom do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz rodzinom zastępczym i osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka;
- 5) organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, wydawanie świadectw ukończenia tych szkoleń oraz opinii dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora i wychowawcy w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;
- 6) zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby;
- 7) zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych;

- 8) organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy;
- 9) współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z ośrodkiem pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi;
- 10) prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;
- 11) zapewnianie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego;
- 12) dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej;
- 13) prowadzenie działalności diagnostyczno-konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno-pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczą;
- 14) przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analizy sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- 15) zapewnianie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego;
- 16) zapewnianie koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji;
- 17) zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;
- 18) organizowanie opieki nad dzieckiem w przypadku, gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku;
- 19) przedstawianie Prezydentowi Miasta Płocka i Radzie Miasta Płocka corocznego sprawozdania z efektów pracy.

VI. CELE PROGRAMU I KIERUNKI DZIAŁAŃ

1. Wizja i cele programu

WIZJA

1. Płockie rodziny sprawujące pieczę zastępczą uzyskają lepsze warunki realizacji swojej funkcji opiekuńczo-wychowawczej.
2. Realizacja zadań w obrębie pieczy zastępczej przez Gminę-Miasto Płock będzie podejmowana w kooperacji z pomiotami publicznymi oraz podmiotami ekonomii społecznej zgodnie z zasadą pomocniczości.
3. Pracownicy i inne osoby realizujące zadania z zakresu pieczy zastępczej uzyskają większy dostęp do wsparcia przy wykonywaniu swojej pracy.
4. Rodziny zastępcze i adopcyjne będą miały dostęp do instrumentów umożliwiających sprawniejsze korzystanie z usług służby zdrowia i poradnictwa specjalistycznego.
5. Podniesienie poziomu świadomości społeczeństwa na temat rodzicielstwa zastępczego oraz budowanie pozytywnego wizerunku i autorytetu rodzica zastępczego i jego miejsca w społeczeństwie.
6. Pogłębienie współpracy instytucji i organizacji działających na rzecz pieczy zastępczej.

CELE PROGRAMU

Celem głównym Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na terenie miasta Płocka na lata 2025 – 2027 jest dalsze doskonalenie i rozwój funkcjonującego systemu pieczy zastępczej oraz promocja rodzinnych form pieczy zastępczej, w tym budowanie pozytywnego wizerunku rodzinnej pieczy zastępczej.

Do zadań priorytetowych (cele operacyjne) w zakresie pieczy zastępczej w latach kolejnych będą należeć:

- 1) tworzenie warunków do powstawania rodzinnych form pieczy zastępczej (rodzinne domy dziecka, rodziny zastępcze niezawodowe, rodziny zastępcze zawodowe);
- 2) wsparcie systemu rodzicielstwa zastępczego i przeciwdziałanie sytuacjom kryzysu zawodowego wśród opiekunów zastępczych;
- 3) zwiększenie szans wychowankom pieczy zastępczej na powrót do środowiska rodzinnego;
- 4) wsparcie usamodzielnianych wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej - poprawa ich sytuacji życiowej, w tym standaryzacja wsparcia i udzielania pomocy usamodzielniającym się wychowankom pieczy zastępczej.

W założeniach celów operacyjnych zawierają się cele szczegółowe odzwierciedlające zadania do realizacji w perspektywie trzyletniej, a także wskaźniki pomiaru wykonania i realizatorzy.

Cel główny Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na terenie miasta Płocka na lata 2025 – 2027 będzie realizowany poprzez cele szczegółowe, w ramach których określono kierunki działania.

2. Kierunki działania

Kierunki rozwoju pieczy zastępczej w latach 2025 – 2027 na terenie miasta Płocka przedstawiają się następująco:

Kierunki rozwoju pieczy zastępczej w latach 2025 – 2027 na terenie miasta Płocka

CEL GŁÓWNY I:	Doskonalenie funkcjonującego systemu rodzinnej pieczy zastępczej		
CEL OPERACYJNY I:	Wsparcie systemu rodzicielstwa zastępczego i przeciwdziałanie sytuacjom kryzysu zawodowego wśród opiekunów zastępczych		
Cele szczegółowe (zadania)	Wskaźnik realizacji	Termin realizacji	Realizatorzy
1.1.1. Organizowanie szkoleń podnoszących kompetencje wychowawcze rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka, w oparciu o zgłoszone lub zidentyfikowane potrzeby	Liczba przeprowadzonych szkoleń Liczba uczestników	Lata 2025 – 2027	Ośrodek Rodzinnej Pieczy Zastępczej, organy miasta, podmioty ekonomii społecznej
1.1.2. Zwiększenie liczby osób/ rodzin zastępczych/ rodzinnych domów dziecka objętych specjalistycznym wsparciem i pomocą w tym: psychologiczną, pedagogiczną, prawną, logopedyczną oraz terapeutyczną	Liczba rodzin objętych specjalistycznym wsparciem Liczba zatrudnionych specjalistów Liczba spotkań/ porad specjalistycznych wspierających i pomocowych	Lata 2025 – 2027	Ośrodek Rodzinnej Pieczy Zastępczej, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Płocku, organy miasta, podmioty ekonomii społecznej
1.1.3. Prowadzenie grup wsparcia, superwizji dla rodzinnych form opieki zastępczej	Liczba zorganizowanych spotkań Liczba osób korzystających z zajęć superwizyjnych organizowanych w ramach grupy wsparcia	Lata 2025 – 2027	Ośrodek Rodzinnej Pieczy Zastępczej, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Płocku, organy miasta, podmioty ekonomii społecznej
1.1.4. Integracja środowiska rodzinnej pieczy zastępczej, m.in. poprzez organizowanie spotkań integracyjnych i okolicznościowych	Liczba i rodzaj zorganizowanych spotkań integracyjnych i okolicznościowych	Lata 2025 – 2027	Ośrodek Rodzinnej Pieczy Zastępczej, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Płocku, organy miasta, podmioty ekonomii społecznej
1.1.5. Zatrudnianie osób do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich	Liczba rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka, które skorzystały ze wsparcia osoby do pomocy Liczba przepracowanych godzin przez osoby do pomocy	Lata 2025 – 2027	Ośrodek Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Płocku, organy miasta, rodziny zastępcze/ rodzinne domy dziecka

1.1.6. Wsparcie rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka poprzez rodziny pomocowe	Liczba rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka, które skorzystały ze wsparcia rodzin pomocowych Liczba rodzin pomocowych	Lata 2025 – 2027	Ośrodek Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Płocku, organy miasta, rodziny zastępcze/rodzinne domy dziecka
1.1.7. Organizowanie szkoleń i warsztatów dla dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej, w oparciu o zidentyfikowane potrzeby	Liczba przeprowadzonych szkoleń/warsztatów Liczba dzieci uczestniczących w szkoleniach/warsztatach	Lata 2025 – 2027	Ośrodek Rodzinnej Pieczy Zastępczej, organy miasta, podmioty ekonomii społecznej
1.1.8. Zapewnienie rodzicom zastępczym wsparcia ze strony koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej	Liczba zatrudnionych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej Liczba rodzin i osób (w tym dzieci) objętych wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej	Lata 2025 – 2027	Ośrodek Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Płocku
1.1.9. Doskonalenie zawodowe pracowników realizujących zadania z zakresu pieczy zastępczej	Liczba pracowników ORPZ oraz OOW i MOPS w Płocku, pracujących w obszarze pieczy zastępczej biorących udział w szkoleniach i konferencjach w zakresie pomocy dziecku i rodzinie Liczba szkoleń/warsztatów/konferencji	Lata 2025 – 2027	Ośrodek Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Płocku, organy miasta, podmioty ekonomii społecznej
1.1.10. Realizacja programów/projektów realizowanych na rzecz pieczy zastępczej	Liczba realizowanych programów/projektów Liczba beneficjentów	Lata 2025 – 2027	Ośrodek Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Płocku, Ośrodek Opiekuńczo-Wychowawczy, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Płocku, organy miasta, podmioty ekonomii społecznej
1.1.11. Zwiększenie liczby i rodzajów specjalistycznych form wsparcia dedykowanych dzieciom o szczególnych potrzebach	Liczba przeprowadzonych diagnoz Liczba dzieci objętych wsparciem specjalistycznym	Lata 2025 – 2027	Ośrodek Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Płocku, Ośrodek Opiekuńczo-Wychowawczy, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Płocku, organy miasta, podmioty ekonomii społecznej

CEL OPERACYJNY II:		Zwiększenie szans wychowankom pieczy zastępczej na powrót do środowiska rodzinnego	
Cele szczegółowe (zadania)	Wskaźnik realizacji	Termin realizacji	Realizatorzy
1.2.1. Prowadzenie działań ukierunkowanych na powrót dziecka do rodziny biologicznej	Liczba ocen sytuacji dziecka dokonanych z udziałem asystenta rodziny Liczba planów pomocy dziecku skonstruowanych we współpracy z asystentem rodziny Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny Liczba rodzin biologicznych objętych wsparciem w formie: konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, terapii i mediacji, pomocy prawnej, grup wsparcia i grup samopomocowych Liczba dzieci, które wróciły do rodzin biologicznych	Lata 2025 – 2027	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Płocku, Ośrodek Rodzinnej Pieczy Zastępczej, Ośrodek Opiekuńczo-Wychowawczy, organy miasta
1.2.2. Umożliwianie i pomoc w kontaktach dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej z rodzicami biologicznymi	Liczba dzieci, które utrzymują kontakt z rodzinami biologicznymi Liczba dzieci „urlopowanych” do domów rodzinnych	Lata 2025 – 2027	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Płocku, Ośrodek Rodzinnej Pieczy Zastępczej, Ośrodek Opiekuńczo-Wychowawczy
1.2.3. Działania ukierunkowane na uregulowanie sytuacji prawnej wychowanków umieszczonych w pieczy zastępczej	Liczba wychowanków posiadających uregulowaną sytuację prawną Liczba złożonych do sądu wniosków o uregulowanie sytuacji prawnej dziecka	Lata 2025 – 2027	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Płocku, Ośrodek Rodzinnej Pieczy Zastępczej, Ośrodek Opiekuńczo-Wychowawczy, organy miasta
1.2.4. Wzmocnienie współpracy i wymiana informacji międzyinstytucjonalnej na rzecz dziecka i rodziny	Liczba spotkań dotyczących omówienia sytuacji dziecka i rodziny Liczba posiedzeń zespołów ds. okresowej oceny dziecka	Lata 2025 – 2027	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Płocku, Ośrodek Rodzinnej Pieczy Zastępczej, Ośrodek Opiekuńczo-Wychowawczy, organy miasta

CEL OPERACYJNY III:	Wsparcie usamodzielnianych wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej – poprawa ich sytuacji życiowej, w tym standaryzacja wsparcia i udzielania pomocy usamodzielniającym się wychowankom pieczy zastępczej		
Cele szczegółowe (zadania)	Wskaźnik realizacji	Termin realizacji	Realizatorzy
1.3.1. Pomoc w opracowaniu i modyfikowaniu programów usamodzielnienia oraz wspieranie w ich realizacji	Liczba opracowanych i realizowanych Indywidualnych programów usamodzielnienia i ich modyfikacji Liczba wychowanków, którzy zakończyli proces usamodzielnienia	Lata 2025 – 2027	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Płocku, dyrektorzy Ośrodka Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Płocku oraz Ośrodka Opiekuńczo-Wychowawczego w Płocku
1.3.2. Pomoc usamodzielnianym wychowankom w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych	Liczba złożonych wniosków o przydział mieszkania z zasobów gminy Liczba złożonych wniosków o udzielenie wsparcia w mieszkaniu treningowym	Lata 2025 – 2027	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Płocku, dyrektorzy Ośrodka Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Płocku oraz Ośrodka Opiekuńczo-Wychowawczego
1.3.3. Udzielenie pomocy pieniężnej i rzeczowej na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz pomocy na zagospodarowanie	Liczba osób, którym udzielono wsparcia finansowego i rzeczowego	Lata 2025 – 2027	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Płocku, Ośrodek Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Płocku
1.3.4. Nabywanie lub podnoszenie przez usamodzielnianych wychowanków kwalifikacji zawodowych, kompetencji społecznych i edukacyjnych	Liczba wychowanków, którzy uczestniczyli w kursach, szkoleniach, warsztatach mających na celu nabycie lub podniesienie ich kompetencji i wiedzy	Lata 2025 – 2027	Ośrodek Rodzinnej Pieczy Zastępczej, Ośrodek Opiekuńczo-Wychowawczy, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Płocku, Miejski Urząd Pracy, podmioty ekonomii społecznej
1.3.5. Zapewnienie osobom usamodzielniającym się poradnictwa specjalistycznego (pomoc prawna, psychologiczna, doradztwo zawodowe)	Liczba osób objętych poradnictwem specjalistycznym	Lata 2025 – 2027	Ośrodek Rodzinnej Pieczy Zastępczej, Ośrodek Opiekuńczo– Wychowawczy, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Płocku, podmioty ekonomii społecznej
1.3.6. Realizacja projektów/programów na rzecz osób usamodzielnianych	Liczba realizowanych projektów/programów	Lata 2025 – 2027	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Płocku, dyrektorzy Ośrodka Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Płocku oraz Ośrodka Opiekuńczo-Wychowawczego, Urząd Miasta Płocka, podmioty ekonomii społecznej

CEL GŁÓWNY II:	Rozwój systemu rodzinnej pieczy zastępczej		
CEL OPERACYJNY I:	Tworzenie warunków do powstawania rodzinnych form pieczy zastępczej (rodzinne domy dziecka, rodziny zastępcze niezawodowe, rodziny zastępcze zawodowe)		
Cele szczegółowe (zadania)	Wskaźnik realizacji	Termin realizacji	Realizatorzy
2.1.1 Pozyskiwanie kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej	Liczba pozyskanych kandydatów na rodziców zastępczych oraz kandydatów do prowadzenia rodzinnych domów dziecka	Lata 2025 – 2027	Ośrodek Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Płocku, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Płocku, organy miasta
2.1.2 Tworzenie rodzin zastępczych dla dzieci szczególnie przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej	Liczba utworzonych/ przekształconych rodzin zastępczych niezawodowych, zawodowych oraz rodzinnych domów dziecka	Lata 2025 – 2027	Ośrodek Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Płocku, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Płocku, organy miasta
2.1.3. Zwiększenie liczby zawodowych rodzin zastępczych dla dzieci o szczególnych potrzebach	Liczba utworzonych/ przekształconych rodzin zastępczych zawodowych dla dzieci o szczególnych potrzebach	Lata 2025 – 2027	Ośrodek Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Płocku, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Płocku, organy miasta
CEL GŁÓWNY III:	Doskonalenie funkcjonującego systemu instytucjonalnej pieczy zastępczej		
CEL OPERACYJNY I:	Wsparcie wychowanków instytucjonalnej pieczy zastępczej i przeciwdziałanie sytuacjom kryzysu zawodowego wśród pracowników placówek opiekuńczo-wychowawczych		
Cele szczegółowe (zadania)	Wskaźnik realizacji	Termin realizacji	Realizatorzy
3.1.1. Podniesienie jakości opieki i wychowania świadczonej przez placówki opiekuńczo-wychowawcze	Liczba realizowanych programów Liczba osób objętych wsparciem specjalistycznym Liczba przeprowadzonych szkoleń/ kursów dla pracowników	Lata 2025 – 2027	Ośrodek Opiekuńczo-Wychowawczy w Płocku, ORPZ w Płocku, organy miasta, podmioty ekonomii społecznej
3.1.2. Dostosowanie form opieki instytucjonalnej do potrzeb środowiska poprzez deinstytucjonalizację placówek opiekuńczo-wychowawczych	Liczba funkcjonujących placówek Liczba miejsc w placówkach	Lata 2025 – 2027	Ośrodek Opiekuńczo-Wychowawczy w Płocku, ORPZ w Płocku, organy miasta

	Liczba osób korzystających z placówek Liczba ustandaryzowanych placówek		
3.1.3 Zapewnienie w funkcjonujących placówkach opiekuńczo-wychowawczych zaspakajania niezbędnych potrzeb	Liczba wychowanków umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej, którym zapewniono całodobową opiekę i wychowanie	Lata 2025 – 2027	Ośrodek Opiekuńczo-Wychowawczy w Płocku, ORPZ w Płocku, organy miasta
3.1.4 Organizowanie szkoleń, kursów, warsztatów dla wychowanków umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej	Liczba zorganizowanych szkoleń, kursów, warsztatów; Liczba wychowanków uczestniczących w szkoleniach, kursach, warsztatach	Lata 2025 – 2027	Ośrodek Opiekuńczo-Wychowawczy w Płocku, ORPZ w Płocku, organy miasta, podmioty ekonomii społecznej
3.1.5 Integracja wychowanków instytucjonalnej pieczy zastępczej	Liczba oraz rodzaj spotkań integracyjnych	Lata 2025 – 2027	Ośrodek Opiekuńczo-Wychowawczy w Płocku, podmioty ekonomii społecznej
CEL GŁÓWNY IV:	Promocja rodzinnych form pieczy zastępczej i budowanie pozytywnego wizerunku rodzinnej pieczy zastępczej		
CEL OPERACYJNY I:	Podniesienie poziomu świadomości społeczeństwa na temat rodzicielstwa zastępczego oraz budowanie pozytywnego wizerunku i autorytetu rodzica zastępczego i jego miejsca w społeczeństwie		
Cele szczegółowe (zadania)	Wskaźnik realizacji	Termin realizacji	Realizatorzy
4.1.1 Promocja rodzinnych form pieczy zastępczej oraz budowanie pozytywnego wizerunku rodzinnej pieczy zastępczej	Liczba i rodzaj przeprowadzonych działań informacyjno-promocyjnych	Lata 2025 – 2027	Ośrodek Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Płocku, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Płocku, organy miasta, podmioty ekonomii społecznej

VII. PLANOWANE LIMITY RODZINNYCH FORM PIECZY ZASTĘPCZYCH W LATACH 2025 – 2027

Zgodnie z art. 180 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w powiatowych programach dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, należy m.in. ująć coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych, którego ustawa nie określa. Biorąc pod uwagę przede wszystkim dobro dzieci pozbawionych opieki rodziców biologicznych, należy limit ten dostosować do liczby dzieci wymagających opieki ze strony pieczy zastępczej, potrzeb (możliwości) zapewnienia profesjonalnej opieki, jak również do możliwości finansowych Gminy-Miasto Płock. Z kolei trzyletnia prognoza przy zawieraniu umów pozwala na możliwość zaplanowania długofalowych działań dotyczących rozwoju pieczy zastępczej w naszym mieście.

Tabela nr 11. Limity rodzinnych form pieczy zastępczej na lata 2025 – 2027

Typ rodziny	Lata		
	2025	2026	2027
Rodzina zastępcza zawodowa	8	9	12
Rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego	3	3	4
Rodzina zastępcza niezawodowa przekształcona w rodzinę zastępczą zawodową	2	3	4
Rodzina zastępcza zawodowa specjalistyczna	1	1	2
Rodziny dom dziecka	7	7	8

Podane w tabeli limity rodzinnych form pieczy zastępczej mogą ulec zmianie w zależności od aktualnych potrzeb, zmieniającej się sytuacji oraz posiadanych środków finansowych.

Planowane wydatkowanie środków finansowych na rodzinną pieczę zastępczą w latach 2025 - 2027 przedstawia tabela nr 12.

Tabela nr 12. Planowana liczba rodzinnych form pieczy zastępczej wraz z planowanymi wydatkami budżetu miasta Płocka na lata 2025 – 2027

Typ rodziny	Planowane wydatki (wynagrodzenia i świadczenia)					
	2025		2026		2027	
	Liczba rodzin	Wydatki w zł	Liczba rodzin	Wydatki w zł	Liczba rodzin	Wydatki w zł
Rodzina zastępcza spokrewniona	72	1 400 000,00	110	2 360 000,00	125	2 850.000,00
Rodzina zastępcza niezawodowa	28	804 000,00	32	1 150 000,00	36	1 500.000,00
Rodzina zastępcza zawodowa	4	735 000,00	5	1 560 000,00	6	2 240.000,00
Rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego	3	965 000,00	3	1 285 000,00	4	1 600.000,00
Rodzina zastępcza zawodowa specjalistyczna	1	400 000,00	1	400 000,00	2	750 000,00
Rodziny dom dziecka	7	4 300 000,00	7	5 300 000,00	8	6 500 000,00
Razem		8 604 000,00		12 055 000,00		15 440000,00

VIII. ZASADY WDRAŻANIA I REALIZACJI

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na terenie miasta Płocka na lata 2025 - 2027 to dokument nakreślający wizję oraz perspektywę horyzontalną Płocka w systemie pieczy zastępczej. Zasięg i skala finansowa działań zależeć będą od aktualnych możliwości budżetowych Miasta Płocka. Dokument otrzyma rangę uchwały Rady Miasta Płocka. Odpowiedzialność za realizację uchwały powierzona zostanie Prezydentowi Miasta Płocka. Koordynatorem działań zostanie Ośrodek Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Płocku. Jednostki miejskie oraz Wydziały UMP odpowiedzialne za poszczególne działania będą zobowiązane do:

- uwzględnienia w planowaniu swych budżetów zadaniowych środków na realizację zadań wskazanych w niniejszym dokumencie;
- przedstawiania rocznych sprawozdań uwzględniających realizację zadań i wskaźniki rezultatów oraz wysokość poniesionych nakładów.

Koordynator (Ośrodek Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Płocku) będzie składał coroczne sprawozdanie z jego realizacji Radzie Miasta Płocka w terminie ustawowym.

IX. ZASADY MONITOROWANIA I EWALUACJI PROGRAMU

Za monitorowanie i ewaluację stopnia realizacji zadań określonych w niniejszym dokumencie będzie odpowiadał Ośrodek Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Płocku.

Do monitorowania działań, wyrażania swych opinii, uwag, postulatów włączone zostanie środowisko pieczy zastępczej reprezentowane przez instytucje działające w ramach wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, jak również Płocka Rada Rodzinnej Pieczy Zastępczej. Monitoring będzie stałym i ciągłym procesem obserwacji zmian ilościowych i jakościowych, mającym na celu zapewnienie informacji na temat skuteczności podejmowanych działań oraz osiągniętych rezultatów. W ten sposób zostanie zapewniona bieżąca i etapowa kontrola stopnia realizacji nakreślonych zadań.

Monitoring i ewaluacja realizacji Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na terenie miasta Płocka na lata 2025 - 2027 będą opierać się przede wszystkim na:

- gromadzeniu i analizowaniu danych będących w posiadaniu Ośrodka Rodzinnej Pieczy Zastępczej, Ośrodka Opiekuńczo-Wychowawczego, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Płocku, poszczególnych wydziałów Urzędu Miasta Płocka oraz Miejskiego Urzędu Pracy. Dodatkowo pozyskiwane będą informacje od innych instytucji, podmiotów oraz organizacji pozarządowych w zakresie wskazanym w Programie;
- ocenie osiągniętych rezultatów działań oraz określeniu stopnia wykonania zakładanych zadań;
- ocenie rozbieżności pomiędzy przyjętymi do realizacji zadaniami a osiągniętymi rezultatami;
- analizie przyczyn rozbieżności oraz identyfikacji obszarów wymagających podjęcia działań interwencyjnych;
- planowaniu zmian w zakresie modyfikacji kierunków działania i zadań do realizacji. Działania wyznaczone do realizacji będą obszarami podlegającymi monitorowaniu.

Rezultatem monitoringu będą sprawozdania roczne z realizacji zadań programowych przedstawiane Radzie Miasta Płocka.

X. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Źródłem finansowania zadań niniejszego Programu na lata 2025 – 2027 będą środki finansowe pochodzące z:

- 1) budżetu miasta Płocka – zadania własne powiatu;
- 2) budżetu państwa pozyskane w ramach resortowych programów rządowych lub formie innych dotacji celowych na dofinansowanie zadań własnych powiatu z zakresu pieczy zastępczej;
- 3) budżetów innych powiatów, zobowiązanych do zwrotu wydatków za dzieci umieszczone w pieczy zastępczej na terenie Płocka, na podstawie porozumień;
- 4) z odpłatności rodziców biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;
- 5) innych źródeł, min. funduszy europejskich, sponsorów, itp.

XI. INTERESARIUSZE I REALIZATORZY PROGRAMU

Działania ujęte w niniejszym Programie będą realizowane na rzecz:

- 1) dzieci przebywających w pieczy zastępczej;
- 2) rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka, rodziców biologicznych dzieci przebywających w pieczy zastępczej;
- 3) usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej;
- 4) kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych zawodowych, rodzin zastępczych niezawodowych, rodzinnych domów dziecka;
- 5) kadry kierowniczej i pracowników jednostek działających na rzecz dziecka i rodziny.

XII. PARTNERZY W REALIZACJI ZAŁOŻEŃ PROGRAMU

- 1) Ośrodek Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Płocku – organizator rodzinnej pieczy zastępczej w mieście Płocku,
- 2) Ośrodek Opiekuńczo-Wychowawczy w Płocku,
- 3) placówki opiekuńczo-wychowawcze,
- 4) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Płocku,
- 5) odpowiednie Wydziały Urzędu Miasta Płocka,
- 6) Płocka Rada Rodzinnej Pieczy Zastępczej,
- 7) służby Policji,
- 8) placówki oświatowe,
- 9) podmioty ekonomii społecznej.

ZAKOŃCZENIE

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na terenie Miasta Płocka zawiera plan działania na lata 2025 – 2027, przedstawia krótką charakterystykę zasobów rodzinnych i instytucjonalnych działających na rzecz pieczy zastępczej, ich potrzeby oraz zakres działań zmierzających do wzmocnienia i rozwoju systemu pieczy zastępczej. Program ma na celu podniesienie świadomości społecznej na temat form pieczy zastępczej, zmianę w postrzeganiu rodzin zastępczych, a także promocję rodziny zastępczej jako przedsięwzięcia szlachetnego, niepozabawionego trudności, lecz satysfakcjonującego i pełniącego niezwykle ważną rolę w życiu dziecka. Aby planowane działania przyniosły oczekiwane rezultaty, należy zaangażować wiele podmiotów oraz wykorzystać wszelkie zasoby materialne, infrastrukturalne i personalne.